

Vuonna 1922 heinäkuun 28 päivänä ko-

koontuivat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet,
puheenjohtaja Lavonius, herrat Nevanlinna,
Tanner, Wuolijoki ja Ramsay sekä varamies
Heinonen.

1 §.

Kun johtokunnan puheenjohtaja senaattori Stenroth oli tullut saapuville, ilmoitti puheenjohtaja, että valtuusmiehet Nevanlinna, Tanner ynnä puhuja olivat suorittaneet heinäkuun 21 p:nä pidetyssä kokouksessa Suomen Pankin valuutkauppaa käsiteltäessä (pöytäkirjan 1 §) heille annetun tehtävän tarkastaa Johtokunnan valmistamaa tilastoa valuuttainostoista ja myynneistä huhtik. 1 p:stä tähän asti sekä saaneet esitettyihin kysymyksiin selvityksiä Johtokunnalta. Siiten saatujen tietojen perusteella esitti puheenjohtaja seuraavaa:

1. Suomen Pankki oli kuluvan vuoden aikana kesäkuun loppuun ostanut ulkomaisia valuuttoja 254,3 milj. markalla ja myynyt niitä 395,7 milj. markalla. Mitä erikseen tulee aikaan 27 p:stä toukokuuta kesäk. 21 p:ään oli valuuttoja myyty 61,4 milj. markalla ja ostettu 11.0 milj. markalla, joten

nettomyynti oli 50 milj. mk. Kesäkuun lopussa ja heinäkuun alkupäivinä oli valuuttoja myyty 23 milj. markalla. Kahteen viimeksi mainittuun erään sisältyi yhteensä 36,5 milj. markkaa, joita oli käytetty markkaostoihin ulkomaille. Sellaisia ostoja ei aikaisemmin ollut vuoden varrella tehty lukuunottamatta 5,3 milj. markkaa tammikuussa.

2. Valuuttojen myynnit ja ostot ulkomailla oli Suomen Pankki yleensä suorittanut välittäjäin kautta. Välittäjinä ovat toimineet Luotto-Pankki ja Emissionipankki. Ne syyt, joiden Johtokunta katsoi vaativan välittäjäin käyttämisestä, esittäisi Johtokunnan puheenjohtaja.

3. Ulkomaisia valuuttoja katsoo Johtokunta Pankin olevan velvollisen myymään vain valtion tarpeisiin. Näistä tekevät valtiolainain korot ja lyhennykset elok. 1 p:stä vuoden loppuun nykyisten kurssien mukaan 112,4 milj. markkaa, muut ilmoitetut valtion tarpeet 27 milj. markkaa, yhteensä siis noin 140 miljoonaa markkaa.

4. Pankin luottoa nauttivain vientiliikkeiden kanssa on olemassa erilaisia sopimuksia valuutan luovutuksesta Pankille. Toistaiseksi olivat nämä liikkeet yleensä luovuttaneet verraten vähän valuuttoja, koska niillä oli ollut maksettavanaan etumaksuja ulkomailla. Johtokunta teki ilmoituksen

mukaan parastaan valvokseen valuuttain saantia niiltä.

Syntyneessä keskustelussa lausui

Senaattori Stenroth seuraavaan tapaan:

Keskustellessaan valuuttapolitiikasta viime touko- ja kesäkuulla Pankkivaltuusmiehet puhujan käsityksen mukaan korostivat erikoisesti kahta seikkaa, nimittäin että Suomen Pankin olisi vapauduttava Tukholman noteerauksista ja että sen tätä varten oli harjoitettava aktiivista valuuttapoli- tiikkaa.

Toukokuun lopulla ja kesäkuun aikana oli tilanne pu- hujan mielestä sellainen, että silloin jos milloinkaan Suo- men Pankin täytyi ryhtyä myymään valuutta. Maamme tuonti o- li suuri ja viennistä saadut valuutat menivät suureksi osak- si ulkomaisten velkojen suorittamiseen. Tätä huonon maksuta- sauksemme epäedullista vaikutusta kurssiin lisäsi se seikka että viejät käyttivät tilannetta hyväkseen korottaakseen ul- komaisten valuuttojen hintaa, pitäen niitä huostassaan mah- dollisimman kauan. Puhujalle oli muuan viejään piireihin kuu- luva henkilö jälkeinpäin tunnustanut, että tämänlaatuinen o- li tosiaan viejään tarkoitus.

Ainoa keino saada kurssien nousu estetyksi oli se, että Suomen Pankki ryhtyisi myymään mahdollisuuden mukaan

valuuttaa tarvitseville. Mutta se seikka, että Suomen Pankki laajemmassa määrin tyydyttää tšekäläisillä markkinoilla valuuttatarvetta vaikuttaa aina jossain määrin alentavasti kurssihin. Tätä suuntaa Pankki myöskin tuki Suomen markka ostoilla Tukholmassa, sillä Pankilla oli tällä kertaa erikoissy varovaisesti kohottaa markan arvoa. Kuten tunnettua, piti Gutzeitin saada puntalainasta 2 milj. puntaa, jotka se sitten möisi Suomen Pankkiin. Oli vaikeata saada sen kanssa aikaan sopimusta myyntikurssista. Rahaministeri esitti, että Suomen Pankki saisi ostaa punnat kurssista 190, mutta sitä ei Gutzeit-yhtiö tahtonut hyväksyä. Keskustelun nojalla rahaministerin kanssa päätti Johtokunta, että Pankki alentaisi varovaisesti kurssija noin 200 mk:aan punnalta, jotta Gutzeit tulisi taipuvaiseksi myymään punnat kohtuullisesta hinnasta. Puhujan mielestä Pankki onnistui aluksi hyvin pyrkimyksessään; kurssi parani hiljalleen ja seurauksena siitä oli että vientivaluuttoja alkoi ilmestyä markkinoille.

Mutta sitten tapahtui kesäkuun loppupuolella, Suomen Pankin toimenpiteistä riippumatta, suurempi kurssien lasku. Tällöin oli puhuja koettanut aikaansaada neuvotteluja Pankkivaltuusmiesten kanssa, mutta osoittautui mahdottomaksi saada Pankkivaltuusmiehiä kokoon. Sisärenkaastakin olivat kau-

pungissa ainoastaan herrat Lavonius ja Tanner ja näiden kans-
sa puhuja neuvotteli asemasta kesäkuun 28 päivänä, jolloin
he kannattivat puhujan esittämää menettelytapaa, ettei valuu-
tan myyntiä äkkiä lopetettaisi. Kaksi päivää myöhemmin oli
puhuja vielä neuvotellut Pankkivaltuusmiesten puheenjohtajan
kanssa ja olivat he olleet yksimielisiä siitä, että valuutan
myynnistä oli vähitellen perädyttyvä.

Puhuja ilmoitti vielä , että viimeisenä päivänä kesä-
kuuta oli tullut myödyksi noin 10 milj. enemmän kuin oli tar-
koitus, sen vuoksi, että muutamat sähkösanomat eivät saapu-
neet ajoissa perille.

Lisäsyynä valuutan myyntiin oli Johtokunnalla ollut
se seikka, että Pankki oli, kuten tunnettua, ollut pakoitet-
tu ostamaan Helsingin kaupungilta puntia hintaan Smk 224:58
ja Johtokunnan mielestä ei ollut syytä pitää näin kalliita
puntia pitempää aikaa Pankin huostassa.

Tähän huomautettanee, lausui puhuja edelleen, että
Pankin toiminta perustui lähinnä siihen, että valtiolaina
saataisiin ja siis epävarmoille perusteille. Puhujan mieles-
tä lainan saanti oli kuitenkin miltei varma. Kaikki ne tie-
dot, jotka saatiin lainan järjestäjältä Hambro & Sons'ilta
Lontoossa ja ministeri Donnerilta, joka hoiti neuvotteluja

Lontoossa, antoivat oikeuden tällaiseen mielipiteeseen. Puhuja oli itsekin hetkisen epäillyt lainan saantia, mutta kun Hambros kesäkuun 16 päivänä ilmoitti pian lähettävänsä lopullisen kontrahthendotuksen, niin ei puhujan mielestä enään ollut syytä epäilykseen. Ja kontrahthendotus tulikin kesäkuun 29 päivänä, jolloin Valtioneuvosto sen myöskin hyväksyi eräällä muutoksella, mihin Hambro & Sons sittemmin suostuivat. Emissionikurssi ei vielä ollut tässä kontrahthendotuksessa määrätty ja Hambro & Sons'in siitä noin viikkoa myöhemmin tekemä tarjous osoittautui liian epäedulliseksi. Obligatiomarkkinat olivat jo silloin suuresti nuonontuneet. Hambros itse ilmoitti pitävänsä parempana, että laina lykätään syksyyn, jolloin sen onnistumiselle oli parempia edellytyksiä. Pankin valuuttapolitiikka ei kuitenkaan perustunut yksinomaan puntalainan saantiin, vaan siihen vakaumukseen, että viennin kautta syksyllä Pankille kertyisi hyvin runsaasti valuuttoja, jotka tekisivät Pankille mahdolliseksi ylläpitää niitä kurseja, jotka kesäkuussa oli saavutettu. Sahanomistajien yhdistyksen antamat raportit osoittivat selvään että puutavaramyyntien kautta syksyllä kertyvät vapaat valuutat tulisivat olemaan hyvin suuret ja voinee tilannetta tässä suhteessa kuvavana mainita, että eräs suurviejä oli huolestuneena tiedus-

tellut, josko Suomen Pankki olisi valmis ostamaan kaikki ne valuutat, jotka sille syksyllä tarjottaisiin.

Puhuja oli Pankkivaltuusmiesten kanssa yhtä mieltä siinä, että Pankilla täytyy olla valuuttavarasto, joka säilytetään koskemattomana. Mutta sillä täytyy olla myöskin valuuttamäärä, jota se voi käyttää. Kysymys oli vain siitä, miten suureksi se valuuttamäärä, joka kysymyksessä olevana ajankohtaja oli säilytettävä koskemattomana, oli arvioitava.

Puhujan mielestä ei kesäkuussa oltu rajaa ylitetty, huomioon ottaen, että kesäkuu todennäköisesti tulisi olemaan se aika, josta käänne ylöspäin varastossa oli tapahtuva.

Jos Johtokunnan menettely on jossain suhteessa poikennut siitä, mitä Pankkivaltuusmiehet pitävät oikeana, ei se puhujan ilmoituksen mukaan ollut tahallista, vaan oli Johtokunta mielestään toiminut keväällä yhteisesti tehtyjen suunnitelmain mukaan.

Lopuksi puhuja ilmoitti Suomen Pankin käyttäneen välittäjävaluuttakaupassaan sen vuoksi, että Suomen Pankin on vaikeata saada tietoonsa kuinka paljon kukin ostaja todella tarvitsee valuuttaa. Sen sijaan on välittäjäpankeilla päivittäisessä pörssissä mahdollista arvostella tätä. Suomen Pankki oli asettanut heidän käytettäväkseen valuutta-

reservin sillä ehdolla, että sitä on käytettävä ankaran säästeliäästi ja että välittäjäpankit eivät ota itselleen mitään voittoa. Mitä taas tuli välittäjän käyttämiseen Tukholmassa, oli se ollut välttämätöntä senvuoksi, ettei Suomen Pankin operatsioista leviäisi heti siellä tieto. Mutta oli puhujan mielestä välikäsien käyttäminen hätäkeino, josta oli pyrittävä pois, kun Pankin valuuttavarasto oli siksi suuri, että Pankki voisi esiintyä vapaammin.

Herra Lavonius lisäsi senaattori Stenrothin selostukseen neuvottelusta kesäkuun 28 päivänä, että hän, Lavonius, oli lausunut sen olettamuksen, että lainaa ei saataisi, mutta oli senaattori Stenroth torjunut sen käsityksen ja selittänyt nimenomaan laina-asiain olevan sellaisella kannalla, että oli toimintaa määrättäessä lähdettävä siitä, että se saataisiin. Puhuja oli tällöin katsonut, että valuuttamarkkinoita ei voi yhtäkkiä jättää oman onnensa nojaan ja niinmuodoin kannattanut sitä, että valuutan myyntiä omassa maassa ei heti keskeytettäisi, vaan katsottaisiin, mitä tietoja lähipäivät lainasta toisivat. Seuraavana päivänä saapuikin lainakontrahti.

Herra Tannerin mielestä Johtokunnan puheenjohtajan selitykset ja syyt tuntuivat melko vakuuttavilta. Mutta toi-

selta puolen piti puhujan mielestä jo kauvan aikaa olla selvää, että laina oli vähintään epävarma. Jo toukokuussa, jolloin puhuja oli Englannissa, valitettiin obligatiomarkkinoiden huonoutta ja pari lainaa oli silloin jo epäonnistunut. Vaikka laina olisikin ollut varma, niin sen käyttäminen etukäteen olisi ollut liian rohkeata; se olisi ollut kulutuskäyttöä, johon laina ei ollut tarkoitettu. Pankki oli toukokuun alusta lukien vähentänyt valuuttavarojaan paljon enemmän kuin niillä 50 - 60 milj. markalla, joista keskustelussa oli ollut puhe. Ja nämä valuutat oli Pankki kuluttanut turhaan. Se on lyhyen ajan sisällä ensin myynyt valuuttaa halvemmalla ja sitten taas pian ostanut sitä kalliimmalla. Kun Pankki ei tehnyt tätä erendystä ensi kerran, olisi sillä ollut syytä olla sitäkin varovaisempi. Pankkivaltuusmiehillä oli puhujan mielestä täysi syy olla tällaisesta menettelystä tyytymättömiä.

Puhuja oli erikoisesti kiinnittänyt huomiotaan siihen seikkaan, että erinäiset valtion laitokset ja kunnat ainakin aikaisemmin eivät olleet saaneet kuin osan tarvitsemastaan valuutasta Suomen Pankilta. Johtokunta oli puhujan mielestä tehnyt verrattain raskaan virheen siinä, että se oli tyydyttänyt yksityisten tarpeita ja jättänyt valtion laitosten ja kuntien valuutan tarpeet tyydyttämättä.

Herra Wuolijoki huomautti, että Pankkivaltuusmiesten ilmaisema katsantotapa aktiivisesta valuuttapolitiikasta oli tarkoittanut sitä ajankohtaa, jolloin valtiolaina oli saatu. Mutta jo kesäkuun puolivälissä oli ollut aihetta epäillä lainansaantia, koska obligatiomarkkinat olivat ulkomailla huonontuneet. Tästä riippumattakin katsoi puhuja, että oli olemassa suuri ero Pankkivaltuusmiesten ja Johtokunnan puheenjohtajan mielipiteiden välillä. Sekä keskusteluisissa Pankkivaltuusmiesten kokouksissa, joissa Johtokunnan puheenjohtaja on ollut läsnä, että siinä Valtuusmiesten puheenjohtajan promemoriassa, joka oli keskustelujen pohjana, oli pidetty maan talouselämälle epäedullisena, jos markan arvo liianaksi paranisi. Ennen syksyä ei kurssia 190 mk punnalta oltu pidetty suotavana. Niin nopea paraneminen kuin kesäkuun lopulla tapahtunut ei siten olisi ollut tarkoituksen mukainen, vaikka laina olisi saatu. Johtokunnan valuuttapolitiikka oli siten perustunut monessa suhteessa liian epävarmoihin laskelmiin. Sitä piti puhuja ymmärrettävänä, ettei tahdottu aivan yhtäkkiä 28 päivänä kesäkuuta lopettaa sitä menettelyä, johon Suomen Pankki oli ryhtynyt. Mutta Johtokuntahan sen kuitenkin lopetti ja Johtokunnan puheenjohtaja matkusti pois juuri kriittisimmällä hetkellä.

Senaattori Stenroth katsoi, että jos kerran lähti siitä edellytyksestä, että laina saataisiin, täytyi jo ennen sen saamista vaikuttaa kursseihin, muuten olisi syntynyt liian äkillinen katkeama kurssien kehityksessä. Jos laina olisi saatu, niin Johtokunnan menettelyä arvatenkin olisi pidetty aivan oikeana. Valtiolaitosten valuuttatarpeiden tyydyttämiseen nänden huomautti puhuja, että ne oli alati tyydytetty, paitsi sattuneesta syystä aikaisemmin Rautatiehallituksen. Senkin tarvitsemat valuutat oli nyttemmin myyty.

Herra Lavonius oli sitä mieltä, että sikäli kuin Johtokunta on toiminut Suomen markan arvon alenemisen ehkäisemiseksi, se on toiminut Pankkivaltuusmiesten antamain ohjeiden mukaisesti, mutta sikäli kuin se on toiminut markan arvon parantamiseksi, mikä toiminta ilmenee markkaostoissa ulkomailta, on sen toiminta ristiriidassa Pankkivaltuusmiesten antamain ohjeiden kanssa. Ne syyt, joita Johtokunnan puheenjohtaja esitti Suomen Pankin toiminnalle markan arvon parantamiseksi, eivät olleet puhujan mielestä riittäviä. Gutzeitiin olisi voitu vaikuttaa toisia keinoja käyttäen, taikka ellei se olisi suostunut kohtuullisiin ehdotuksiin, jättää se kokonaan ilman lainaa. Mitä taas tulee

Helsingin kaupungilta ostettuihin puntiin, ei Suomen Pankki voi ohjata valuuttapolitiikkaansa yksityisen valuuttaoston perusteella, vaan valuuttakaupan kokonaisvaikutusta silmäläpitäen.

Suomen Pankin olisi puhujan mielestä pitänyt noteerata, punnan laskeutuessa esim. alapuolelle 213:--:n, jonkun verran vapaita markkinoita korkeampia kursseja, hillitäkseen kurssin heilahdusta ja vetääkseen itselleen valuuttoja sen varalta, että myöhemmin olisi pakko menetellä päinvastoin. Suomen Pankki on nyt kuitenkin käynyt edellä noteeraten aina mahdollisimman alhaisia kursseja.

Herra Nevanlinna oli myöskin hämmästynyt saatuaan kesäkuun 30 päivänä tietää, että Pankki oli myönyt runsaasti valuuttojaan sekä ostanut ulkomailta Suomen markkamääriä parantaakseen sen kurssia. Tähänastisissa neuvotteluissa oli katsottu Pankin tehtäväksi vakaannuttaa eikä parantaa markan arvoa. Puhuja oli myös puolestaan epäillyt lainan saantia. Mutta saatuaan myöhemmin valtiovarainministeriltä tarinan selostuksen lainaneuvotteluista ja niitä koskevasta kirjenvaihdosta, oli kyllä ymmärtänyt, että perustuen käsityksensä asiakirjoihin saattoi loppuun saakka olla vakuutettu siitä, että laina saataisiin.

Puhujan mielestä oli Pankkivaltuusmiesten parasta kohdistaa keskustelu siihen, mitä vastedes olisi asiassa tehtävä.

Herra Ramsay katsoi, että kun lainan emissionkurssi ei ollut määrätty Pankin ryhtyessä toimintaan, oli Pankki toiminut liian epävarmalla pohjalla, vaikkakin lainan raukeaminen sittemmin olisikin tullut kuin salama kirkaalta taivaalta. Pankin päämääränä tulisi olla, että markan kurssi liikkuisi ahtaissa rajoissa. Sitä varten oli talveksi kerättävä suuri valuuttavarasto säilyttämällä siihen mennessä ne valuutat, jotka saatiin ostetuksi. Puhuja piti tärkeänä selvittää valuutan tarve ensi purjehduskauden alkuun saakka.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelu Suomen Pankin valuuttapolitiikasta viime kesäkuun aikana oli päättynyt ilman että mitään ehdotuksia oli tehty.

Tämän jälkeen Pankkivaltuusmiehet pääasiallisesti valtuusmiesten Lavoniuksen, Nevanlinnan ja Tannerin valmistaman ehdotuksen mukaisesti päättivät

ilmoittaa Johtokunnalle olevansa sitä mieltä, että Pankin tulee toistaiseksi myydä ulkomaisia valuuttoja ainoastaan valtion laitoksille sekä sen lisäksi kunnille näiden ulkomaisten velkojen vuotuismaksujen suorittamiseen, paitsi milloin Johtokunta pöytäkirjaan merkittävällä päätöksellä

katsoo myynnin myös johonkin muuhun tarkoitukseen välttämättömäksi, sekä kehoittaa Johtokuntaa valmistamaan Pankkivaltuusmiehille selvityksen siitä, mihin tarkoituksiin Johtokunta katsoo olevan tarpeellista myydä ulkomaista valuuttaa siinäkin tapauksessa, että Pankin valuuttavarat ovat niukat, ja kuinka suuria määriä valuuttaa näihin tarkoituksiin voidaan odottaa tarvittavan elokuun 1 päivästä kuluvaan vuoteen heinäkuun viimeiseen päivään ensi vuonna, ynnä mikä näiden valuuttain vasta-arvo Suomen rahassa nykyisten kurssien mukaan on (Kirjelmä 57).

Vielä päättivät Pankkivaltuusmiehet samojen valtuusmiesten valmistaman ehdotuksen mukaisesti kehoittaa Johtokuntaa ottamaan harkittavaksi

eikö Suomen Pankki voisi tehdä niiden vientiliikkeiden kanssa, jotka käyttävät Suomen Pankin luottoa, sopimuksia, joissa nämä sitoutuisivat Pankille luovuttamaan määrätyn osan kunkin liiketoimensa tuottamasta valuuttamäärästä;

eikö olisi syytä vaatia näitä vientiliikkeitä antamaan Pankille, paitsi luotonannon perusteena olevaa selvitystä edellisen vuoden voitto- ja tappiollista ynnä tiliase- masta sekä eri liikehaarainsa koti-

ja ulkomaisista myyntimääristä, myöskin laskelman kuuluvan vuoden myyntimääristä, kannattavaisuuslaskelman ynnä näihin perustuvan rahoitussuunnitelman, josta käy selville, minkä verran myynnin tuottamista ulkomaisista valuutoista liikkeet tarvitsevat ulkomaisten velkainsa lyhennyksiin ja minkä verran ne voivat muuttaa Suomen rahaksi;

eikö sen lisäksi viejille olisi jatkuvan luotonannon ehdoksi asetettava velvollisuus kuukausittain antaa Pankille tili, josta käy selville toiselta puolen heidän valuuttavarastonsa kuun alussa ja eri liikehaaroista kuukauden varrella saatu valuuttamäärä sekä toiselta puolen ulkomaisten velkainmaksuun käytetty määrä, Suomen rahaksi muutettu määrä ja kuun lopussa jällellä oleva saldo; sekä

mitä muita keinoja Suomen Pankki voisi käyttää valuuttavarojensa kartuttamiseen (Kirjelmä 58).

2 §.

Otettiin käsiteltäväksi herra Tannerin edellisessä kokouksessa pöytäkirjan 1 §:n kohdalla herättämä kysymys Pankkivaltuusmiesten ja Johtokunnan yhteistyön saattamises-

ta läheisemmäksi.

Herra Tanner teki seuraavan ehdotuksen:

"Jotta työskentely Pankin eri orgaanien välillä vastaisuudessa muodostuisi hedelmällisemmäksi ja välittömämmäksi, ehdotan:

että Johtokunnan tärkeämissä periaatteellisissa asioissa olisi neuvoteltava Pankkivaltuusmiesten kanssa; sekä

että Johtokunnan jäsenet olisivat saapuvilla Pankkivaltuuston kokouksissa.

Johtokunnan toiminnan seuraamisen helpottamiseksi olisi edelleen:

kaikki Johtokunnan päätökset merkittävä pöytäkirjaan samalla mainiten, jotka jäsenet ovat ottaneet päätöksen tekoon osaa sekä erimielisyyden valitessa tapahtunut äänestys. Poissaolevan jäsenen este on myöskin mainittava".

Herra Lavonius oli sitä mieltä, että Pankkivaltuusmiehillä ei olisi aihetta tällä kertaa puuttua kysymykseen Johtokunnan pöytäkirjasta. Puhuja tahtoi puolestaan tyytyä siihen, mitä asiasta keskusteltaessa Johtokunnan puheenjohtajan läsnäollessa lausutaan. Sen sijaan puhuja kannatti kah-

den ensimmäisen ponnien saattamista kirjelmällä Johtokunnan tietoon.

Herra Nevanlinna oli sitä mieltä, että Pankkivaltuusmiehillä ei ole aihetta tehdä asiassa mitään päätöksiä.

Kun keskustelussa oli täten ilmaantunut eri mieliä Pankkivaltuusmiesten kesken, toimitettiin äänestys, jolloin

Herra Heinonen katsoi, että Pankkivaltuusmiesten on kehoitettava Johtokuntaa tärkeämmissä Pankin toimintaa koskevissa periaatteellisissa asioissa neuvottelemaan Pankkivaltuusmiesten kanssa sekä samalla ilmoitettava Johtokunnalle ottavansa tästä lähtien käytäntöön sen menettelytavan, että Johtokunnan jäsenet kutsutaan olemaan saapuvilla Pankkivaltuusmiesten kokouksissa oikeutettuina käyttämään niissä puhevaltaa;

Herrat Ramsay, Wuolijoki ja Tanner yhtyivät kukin vuoroonsa herra Heinosen mielipiteeseen;

Herra Nevanlinna katsoi, että Pankkivaltuusmiehillä ei ole aihetta tehdä asiasta mitään päätöstä;

Herra Lavonius yhtyi herra Heinosen mielipiteeseen, joka siis oli tullut Pankkivaltuusmiesten päätökseksi (Kirjelmä 59).

3 §.

Puheenjohtaja ilmoitti, että parooni Langenskiöld oli lähettänyt perustellun kielteisen vastauksen Pankkivaltuusmiesten puolesta hänelle lähetettyyn pyyntöön antaa lausunto rahamme arvon vakiinnuttamisesta. Pankkivaltuusmiehet jättivät puheenjohtajan tehtäväksi lausua Pankkivaltuusmiesten valittelu tämän johdosta (Liite 60).

4 §.

Kysymys Pankkivaltuusmiesten suhtautumisesta siihen, että Hallitus ei ollut kuulustellut Pankkivaltuusmiesten mielipidettä valtiolainan ottamisesta, pantiin edelleen pöydälle ja jätettiin sihteerin tehtäväksi valmistaa promemoria asiaa valaisevista tapahtumista aikaisempien ulkomaisten valtiolainojen yhteydessä.

5 §.

Esiteltiin Johtokunnan Pankkivaltuusmiehille kuluvan heinäkuun 20 päivänä lähettämä kirjelmä n:o 31 (Liite 61).
 Pankkivaltuusmiehet päättivät kehoittaa Johtokuntaa tekemään täydellisen esityksen kysymyksessä olevasta seteliuudistuksesta sekä esittämään ne syyt, joiden Johtokunta katsoo vaa-

tivan ryhdyttäväksi tähän uudistukseen tällä hetkellä, samoin-
 kuin antamaan tiedon uudistuksen kustannuksista ynnä siitä,
 missä vaiheessa uudistus tätä nykyä on (Kirjelmä 60).

6 §.

Esiteltiin Pankinjohtaja Gråstenin kuluvan heinäkuun
 14 päivänä Pankkivaltuusmiehille lähettämä virkaloma-anomus
 sekä Johtokunnan kuluvan heinäkuun 21 päivänä kirjelmässään
 n:o 32 siitä antama lausunto sekä vielä Johtokunnan kuluvan
 heinäkuun 28 päivänä Pankkivaltuusmiehille lähettämä kirjel-
 mä (Liitteet 62 ja 63).

Pankkivaltuusmiehet päättivät Johtokunnan ehdotuk-
 sen mukaisesti myöntää herra Gråstenille virkalomaa kulu-
 van heinäkuun 15 päivästä lukien kahden kuukauden ajaksi oi-
 keudella sitä ennenkin ryhtyä virantoimitukseen.

Samalla Pankkivaltuusmiehet päättivät, hyväksyen
 Johtokunnan ehdotuksen, että herra Gråstenin on sinä ai-
 kana, jona hän nauttii virkavapautta, luovutettava palkas-
 taan 4.150 markkaa kuukaudessa (Kirjelmät 61 ja 62).

Vakuudeksi:

K. M. Paulson